Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun vaikutukset

Matti Sarvimäki
Aalto-yliopisto, VATT ja Helsinki GSE
9.4.2026

EDUCA
EDUCATION FOR THE FUTURE
FLAGSHIP

FLAGSHIP PROGRAMME

Tutkimusryhmä

Matti Sarvimäki
Professori
Aalto-yliopisto ja VATT

Marja-Kristiina Lerkkanen
Professori
Jyväskylän yliopisto

Mikko-Jussi Laakso
Professori
Turun yliopisto

Katariina Salmela-Aro
Akatemiaprofessori
Helsingin yliopisto

Katja Upadyaya
Tutkimusjohtaja
Helsingin yliopisto

Mirjam Kalland
Professori
Helsingin yliopisto

Saara Salo
Tutkijatohtori
Helsingin yliopisto

Ramin Izadi
Erikoistutkija
VATT

Anna Holvio
Tutkimuskoordinaattori
Aalto-yliopisto

Maarit Alasuutari
Professori
Jyväskylän yliopisto

Julia Kuusiholma-Linnamäki, Tutkijatohtori
Jyväskylän yliopisto

Mimmu Sulkanen
Projektitutkija
Jyväskylän yliopisto

Anne-Elina Salo
Tutkijatohtori
Jyväskylän yliopisto

Pekka Räsänen
Työelämäprofessori
Turun yliopisto

Oskari Harjunen
Apulaisprofessori
Aalto-yliopisto

Tuomas Suorsa
Projektitutkija
Aalto-yliopisto

Ville Ruutiainen
Yliopistonopettaja
Jyväskylän yliopisto

Heli Muhonen
Tutkijatohtori
Jyväskylän yliopisto

Lotta Saranko
Väitöskirjatutkija
Jyväskylän yliopisto

Hilla Villanen
Väitöskirjatutkija
Jyväskylän yliopisto

Kaisa Harju
Yliopistonopettaja
Turun yliopisto

...sekä suuri joukko tutkimusavustajia

Kokeilun valmisteluun ja toteuttamiseen osallistui myös muita tutkijoita, satoja virkamiehiä, tuhansia opettajia jne.

Sisältö

- Tutkimusasetelma
- Vaikutukset osallistumis-asteeseen ja lasten taitoihin
- Johtopäätökset

KAKSIVUOTISEN ESIOPETUKSEN KOKEILU ALKAA ELOKUUSSA 2021!

Onneksi olkoon, lapsenne on valittu kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun koeryhmään! *Lapsenne on valikoitunut kaksivuotisen esiopetuksen koeryhmään, koska hän on joko kokeilua järjestävässä varhaiskasvatuksen toimipaikassa varhaiskasvatuksessa tai asutte tällaisen toimipaikan lähellä. Kokeilusta säädetään laissa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020).*

Tutkimusasetelma

- Satunnaistettu kenttäkokeilu
  - 148 kuntaa, 956 yksikköä ja 37 357 lasta (15 944 kokeiluryhmässä)

mitataan

Todellinen tilanne
(kokeiluun osallistuneiden tulemat)

Tutkimusasetelma: osallistumisaste

- Satunnaistettu kenttäkokeilu
  - 148 kuntaa, 956 yksikköä ja 37 357 lasta (15 944 kokeiluryhmässä)
  - varmistaa että verrokkiryhmä on aidosti vertailukelpoinen

mitataan

Todellinen tilanne
(esim. kokeiluryhmän osallistumisaste 5-vuotiaana)

vs.

Vaihtoehto:
(kokeiluryhmän osallistumisaste jos kokeilua ei olisi järjestetty)

arvioidaan
(verrokkiryhmän avulla)

Tutkimusasetelma: lasten taidot

- Satunnaistettu kenttäkokeilu
  - 148 kuntaa, 956 yksikköä ja 37 357 lasta (15 944 kokeiluryhmässä)
  - varmistaa että verrokkiryhmä on aidosti vertailukelpoinen
- Vaikutus taitoihin riippuu 2v-esiopetuksen vaihtoehdosta
  1. vaka + 1v-esiopetus

mitataan

Todellinen tilanne
(2-vuotiseen esiopetukseen osallistuneiden taidot)

vs.

Vaihtoehto 1:
(taidot jos he *olisivat* osallistuneet **nykymuotoiseen varhaiskasvatukseen** ja 1-vuotiseen esiopetukseen)

arvioidaan
(verrokkiryhmän avulla)

Tutkimusasetelma: lasten taidot

- Satunnaistettu kenttäkokeilu
  - 148 kuntaa, 956 yksikköä ja 37 357 lasta (15 944 kokeiluryhmässä)
  - varmistaa että verrokkiryhmä on aidosti vertailukelpoinen
- Vaikutus taitoihin riippuu 2v-esiopetuksen vaihtoehdosta
  1. vaka + 1v-esiopetus
  2. koti + 1v-esiopetus

  ja osallistumisasteen noususta

mitataan

Todellinen tilanne
(2-vuotiseen esiopetukseen osallistuneiden taidot)

vs.

Vaihtoehto 2:
(taidot jos he *olisivat* osallistuneet **kotihoitoon** ja 1-vuotiseen esiopetukseen)

arvioidaan
(verrokkiryhmän avulla)

Data

- Lasten taitojen arvioinnit
  - sosioemotionaaliset ja akateemiset taidot
  - arviot tehty n. 31 500 (5v), 62 000 (7v) lapselle
- Rekisteriaineistot
- Kunta-, opettaja-, yksikkö- ja huoltajakyselyt
- Pedagogiset asiakirjat
- Lasten kuulemiset

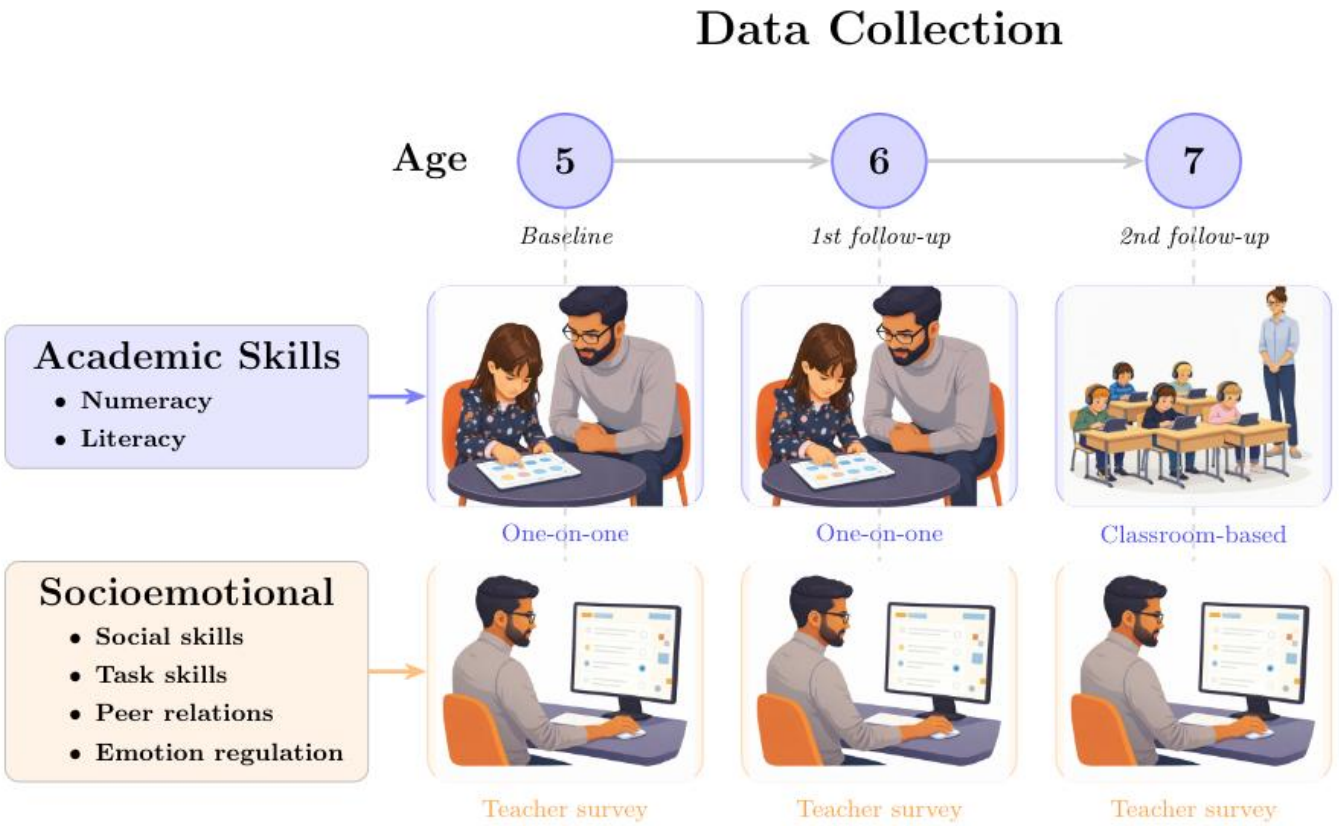

Mikä muuttui (ja mikä ei)?

Ei muuttunut

- Opetussuunnitelmat melko samankaltaisia
- Tuen järjestelyt ja toteutus samankaltaisia
- Leikin määrä pysyi ennallaan

Muuttui: Kokeiluryhmissä oli

- enemmän kelpoisia opettajia
- enemmän samanikäisiä lapsia
- enemmän ohjattua toimintaa

Huoltajien ja opettajien kokemukset myönteisiä

- Vanhempien suhtautuminen pääosin myönteistä
  - maksuttomuus
  - ryhmän jatkuvuus
- Opettajat kokivat kokeilun pedagogisesti mielekkääksi
  - joskin toteutuksen laatu vaihteli kunnittain

Osallistumisaste nousi

- Kokeiluryhmään päätyminen nosti osallistumisastetta 3,5 prosenttiyksiköllä 5-vuotiaana
- Erot katosivat 6-vuotiaana, jolloin osallistumisaste korkea myös nykyjärjestelmässä

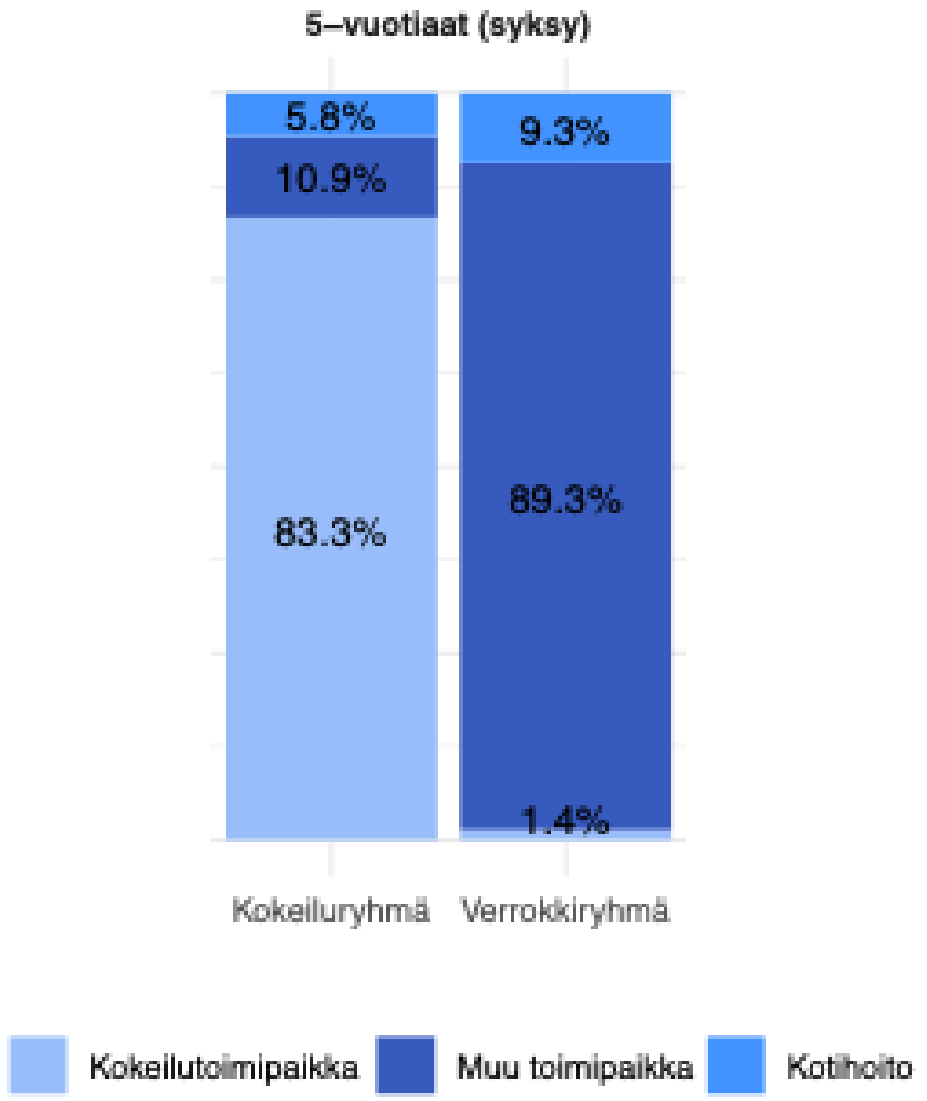

Vaikutukset lasten taitoihin: Estimaattien tulkinta

- Esitämme arvioidut vaikutukset keskihajontayksiköissä (SD)
- Kuinka paljon on paljon?
  (Kraft 2020)
  - Pieni vaikutus: alle 0,05 SD
  - Keskisuuri: 0,05–0,20 SD
  - Suuri vaikutus: yli 0,20 SD

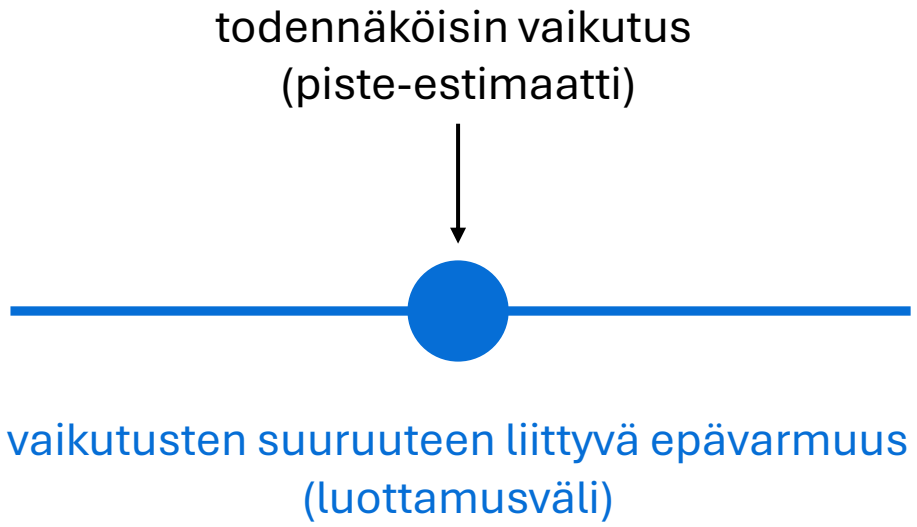

Tulkinta: luottamusvälien ulkopuolella olevat vaikutukset riittävän epätodennäköisiä, jotta ne voidaan ”sulkea pois”.

Taidot kehittyvät yhtä nopeasti nyky-järjestelmässä ja 2v-esiopetuksessa

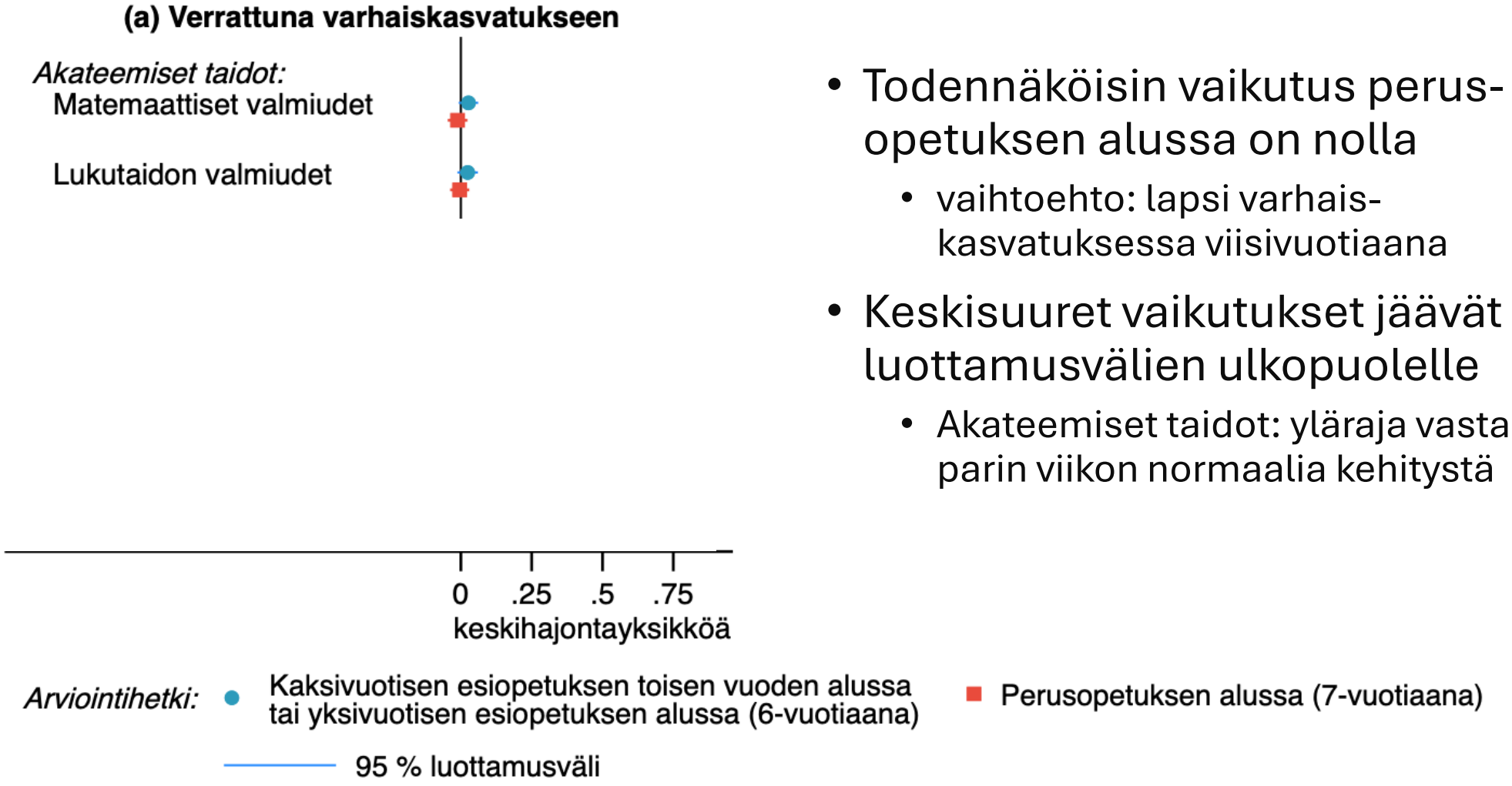

- Todennäköisin vaikutus perus-opetuksen alussa on nolla
  - vaihtoehto: lapsi varhais-kasvatuksessa viisivuotiaana
- Keskisuuret vaikutukset jäävät luottamusvälien ulkopuolelle
  - Akateemiset taidot: yläraja vastaa parin viikon normaalia kehitystä

Taidot kehittyvät yhtä nopeasti nyky-järjestelmässä ja 2v-esiopetuksessa

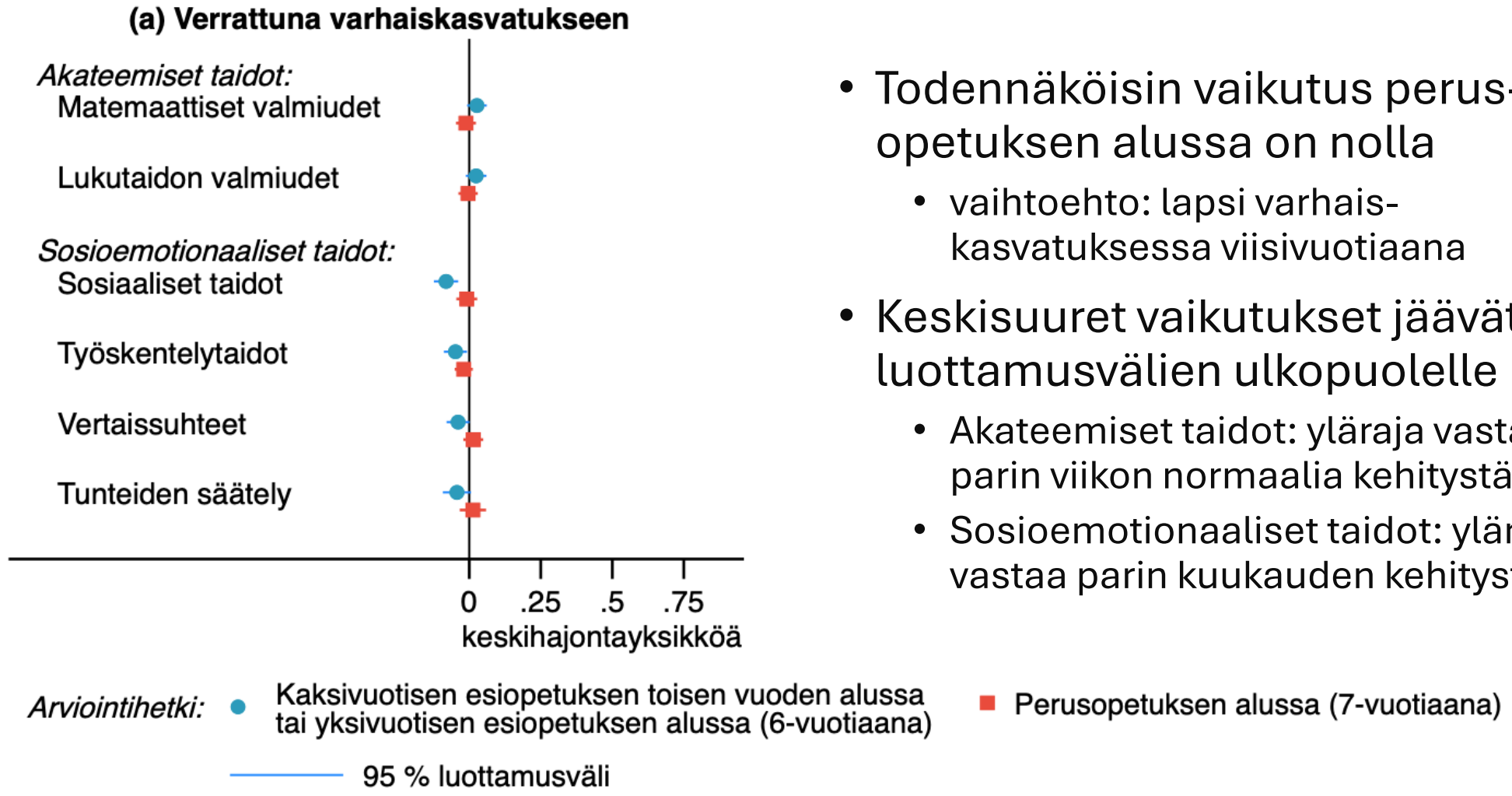

- Todennäköisin vaikutus perus-opetuksen alussa on nolla
  - vaihtoehto: lapsi varhais-kasvatuksessa viisivuotiaana
- Keskisuuret vaikutukset jäävät luottamusvälien ulkopuolelle
  - Akateemiset taidot: yläraja vastaa parin viikon normaalia kehitystä
  - Sosioemotionaaliset taidot: yläraja vastaa parin kuukauden kehitystä

Taidot kehittyvät nopeammin 2v-esiopetuksessa kuin kotona

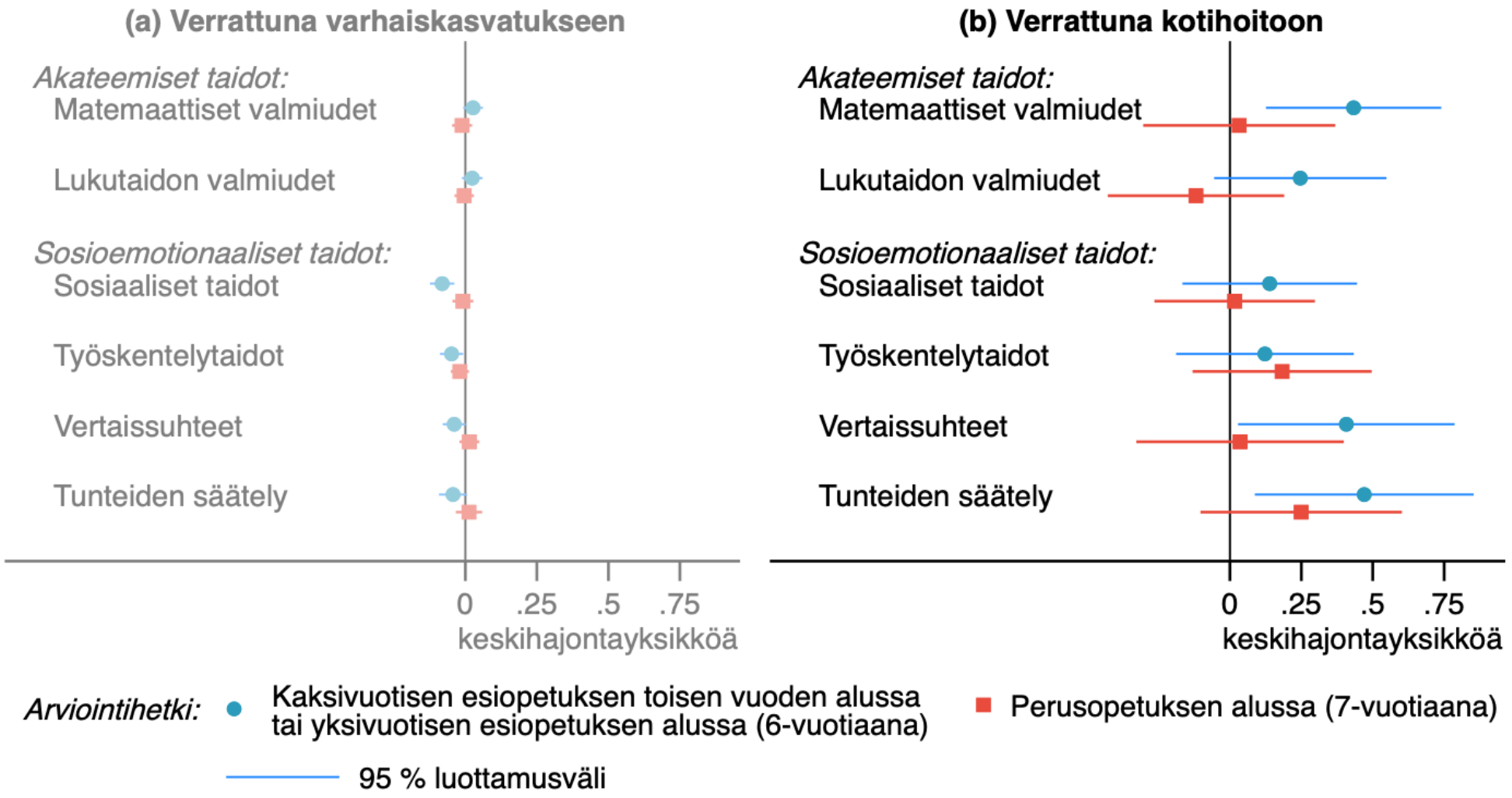

Taidot kehittyvät nopeammin 2v-esiopetuksessa kuin kotona

- Vaikutus 6-vuotiaana arvioituihin akateemisiin taitoihin vastaa lähes puolen vuoden normaalia kehitystä
  - vaihtoehto: lapsi kotona viisivuotiaana
- Perusopetuksen alussa ei tilastollisesti merkitseviä eroja
  - mutta: luottamusvälien sisään mahtuu myös suuria vaikutuksia
  - Miksi? Kotoa esiopetukseen siirtyviä lapsia kokeilussa melko vähän

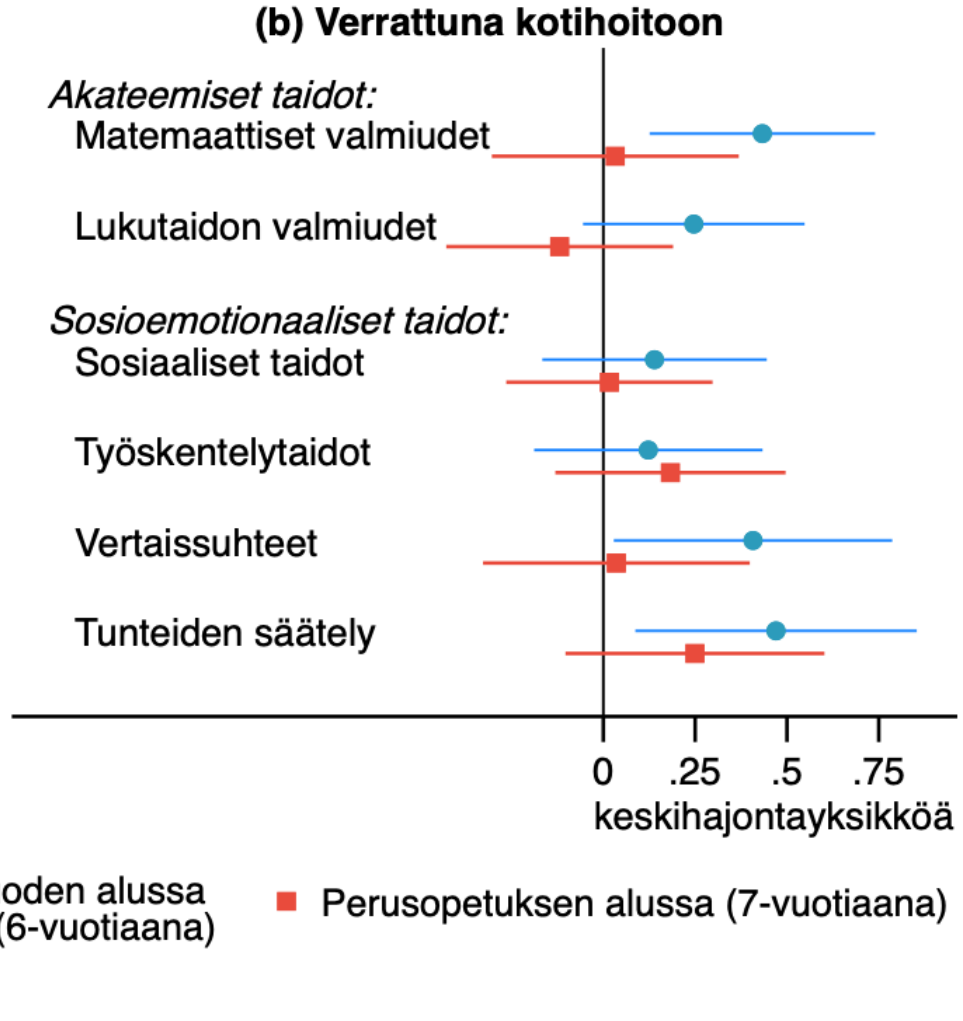

Kokeilu maksoi noin 22m euroa

- noin 20m: osallistumisasteen nousu + asiakasmaksut
  - Esiopetuksen ja varhais-kasvatuksen järjestämis-kustannukset 5-vuotiaille suunnilleen yhtä suuret
- noin 2m: tutkimusryhmä + opettajien tekemät arvioinnit

Vertailukohdat

- 5-vuotiaiden varhaiskasvatus: 540 milj. / vuosi
- Osallistumisasteen nousu 5 %-yksiköllä: 20–30 milj. / vuosi

Seurantatutkimuksen jatko

Hallitusohjelma: ”Kokeiluryhmän seurantatutkimusta jatketaan peruskoulun loppuun asti.”

Valmistelua ei vielä aloitettu

- tutkimusryhmä lähettänyt OKM:lle ehdotukset prosessista 10/2024, 4/2025 ja 2/2026
- odotamme yhä vastausta; lapset eivät (2016 syntyneiden 3. luokan arviointeja ei enää mahdollista tehdä)

Poikkeuksellinen kohortti-aineisto, jonka avulla voidaan:

- arvioida kokeilun pitkän aikavälin vaikutuksia
- tarkastella monia keskeisiä koulutuspoliittisia kysymyksiä
- tukea kouluja ja opettajia

Johtopäätökset

- Kaksivuotisen esiopetuksen valtakunnallinen käyttöönotto nostaisi 5-vuotiaiden osallistumisastetta
  - vaikutuksen suuruutta rajoittaa kuitenkin 5-vuotiaiden kohtuullisen korkea (ja kasvava) osallistumisaste nykyjärjestelmässä
- Vaikutukset lasten taitoihin perusopetuksen alussa olisivat todennäköisesti hyvin pieniä
- Kokeilut ja laaja-alaiset arvioinnit ovat mahdollisia
  - mutta: hallitusohjelma ei seurantatutkimuksen osalta nähtävästi toteudu

EDUCA

EDUCATION FOR THE FUTURE

FLAGSHIP

FLAGSHIP PROGRAMME

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Aalto University

UNIVERSITY OF HELSINKI

UNIVERSITY OF TURKU

Taitojen erot eivät kaventuneet

Kokeilu- ja verrokkiryhmien **akateemisten perusvalmiuksien** indeksin jakaumat

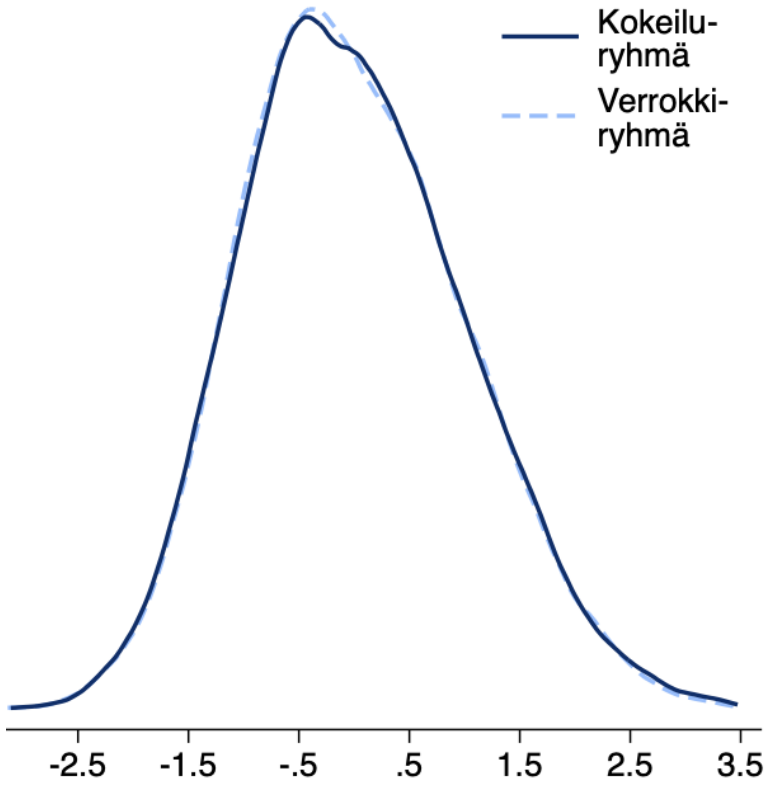

Taulukko 20. Kokeiluryhmään kuulumisen vaikutukset akateemisten perusvalmiuksien indeksin jakauman tunnuslukuihin

Tunnusluku	Testisuure	p-arvo
A. 6-vuotiaana:		
90/10-etäisyys	-0,06	0,035
Varianssien suhde	0,99	0,771
Kolmogorov–Smirnov	0,023	0,013
B. 7-vuotiaana:		
90/10-etäisyys	0,05	0,083
Varianssien suhde	1,04	0,019
Kolmogorov–Smirnov	0,014	0,207